

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL G. P. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. rugpjūčio 22 d. Nr. 242-340
Vilnius

Lietuvos bankas gavo G. P. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas, tarpininkaujant UADBB „Socialinės garantijos“ (toliau – draudimo tarpininkas), su draudiku sudarė būsto draudimo sutartį, kurios neatskiriama dalis yra Būsto turto draudimo taisyklės Nr. 067 (galioja nuo 2016 m. birželio 1 d.) (toliau – Taisyklės). 2017 m. vasario 3 d. išduotas draudimo liudijimas Nr. (*duomenys neskelbiami*), kuriuo banko „Swedbank“, AB, naudai apdraustas pareiškėjo būstas, esantis adresu: (*duomenys neskelbiami*). Šia sutartimi pareiškėjo būstas apdraustas draudimo variantu „Standartinis draudimas“, t. y. draudimo apsauga nuo ugnies, vandens, gamtinės jėgos, piktavališko pastato sugadinimo dėl trečiųjų asmenų, transporto priemonės atsitrenkimo, savaiminio medžio užvirtimo ir elektros įtampos svyravimo rizikų. Draudimo liudijime nurodytas draudimo sutarties galiojimo laikotarpis nuo 2017 m. kovo 7 d. iki 2018 m. kovo 6 d.

Pareiškėjas kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad 2018 m. vasario 24 d. dėl didelio sniego kiekio buvo deformuota ūkinio pastato stogo konstrukcija (toliau – įvykis). Draudikas gautą pranešimą užregistravo duomenų sistemoje ir pradėjo administruoti žalos bylą Nr. (*duomenys neskelbiami*): 2018 m. kovo 6 d. atliko įvykio vietos apžiūrą ir surašė Turto sunaikinimo, sugadinimo aktą. Remdamasis surinkta informacija, draudikas nustatė, kad stogo konstrukcijos deformacija atsirado kaip statybos klaidų ir broko pasekmė. Vadovaudamasis draudimo sutarties nuostatomis, draudikas 2018 m. kovo 27 d. priėmė sprendimą pripažinti įvykį nedraudžiamuoju ir atsisakė pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką. Pareiškėjas su draudiko priimtu sprendimu nesutiko, tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas nurodė nesutinkantis su draudiko priimtu sprendimu. Pareiškėjo teigimu, kadangi perkamas nekilnojamasis turtas (statiniai) buvo perduotas naudoti, tai reiškia, kad statiniai buvo pastatyti tinkamai, kad būtų naudojami pagal paskirtį, taigi, atitiko keliamus reikalavimus. Pareiškėjas taip pat teigia, kad prieš sudarant draudimo sutartį draudžiamas nekilnojamasis turtas nebuvo apžiūrėtas, o pareiškėjui nebuvo detalizuotos ar kitaip išaiškintos jokios sutarties sąlygos ir nebuvo nurodyta, kad draudžiamas turtas galbūt neatitinka statybos rekomendacijų, todėl bet kokių atveju už įvykius nebus mokama draudimo išmoka. Pareiškėjo nuomone, jei tokia informacija jam būtų buvusi suteikta, jis nebūtų draudęs savo turto, nes tai neatitinka draudimo tikslo (apsaugoti draudėjo interesus, greitai ir efektyviai grąžinant jį iki draudžiamojo įvykio buvusią padėtį, kompensuojant jo praradimus). Atsisakydamas išmokėti draudimo išmoką, draudikas pažeidžia pareiškėjo, kaip vartotojo, interesus, todėl pareiškėjas prašo rekomenduoti draudikui įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią įvykio metu patirtą žalą.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė nesutinkąs su pareiškėjo

reikalavimu ir prašo jį atmesti. Draudikas pabrėžė, kad Taisyklių A IV dalies 4.3.3 papunktyje yra nustatyta, kad draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas pastatas buvo sugadintas dėl pastato konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo ar kitų pastato defektų dėl projektavimo arba statybos klaidų ir broko. Draudiko teigimu, „apžiūros metu buvo užfiksuota, kad vizualiai matomas kraštinių mūrloto balkių virtimas į lauko pusę. Mūrlotai tik šoniniai, ištinis vainikas nesudarytas, „stygos“ viršutinėje gegnių dalyje neužtvirtina konstrukcijos stabilumo.“ Taigi, draudiko teigimu, sprendimas buvo priimtas remiantis tuo, kad „pagal šlaitinių stogų įrengimo rekomendacijas mūrlotas įrengiamas iš kvadratinio skerspjuvio medienos, kad stogą veikiančios apkrovos būtų perduodamos sienoms. Taip pat mūrlotas prie įrengto monolitinio žiedo turi būti tvirtinamas į žiedą ankeruotais veržtais, o tarp mūrloto ir monolitinio žiedo turi būti padėta bituminės hidroizoliacijos juosta.“ Draudiko teigimu, dėl parinkto mūrtašio („mūrloto“) skerspjuvio ir dėl to, kad nebuvo pritvirtintas prie monolitinio žiedo varžtais, dėl stogą veikiančios apkrovos mūrtašis išvirto. Draudiko nuomone, atsižvelgiant į tai yra akivaizdu, kad pirmiau buvo įvardyti nukrypimai nuo statinio projektavimo techninių sąlygų ir techninių statybos reglamentų, dėl minėtų nukrypimų pasikeičia statinio atsparumas, ilgaamžiškumas, eksploatacinės ar techninės savybės. Todėl draudikas, vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis, įvykį pripažino nedraudžiamuoju ir atsisakė pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią įvykio metu patirtus nuostolius.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, tarp šalių ginčas iš esmės kilo dėl tinkamo pareiškėjo supažindinimo su draudimo sutarties ir Taisyklių nuostatomis ir 2018 m. vasario 24 d. įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju. Kadangi pareiškėjas, tarpininkaujant draudimo tarpininkui, su draudiku sudarė būsto draudimo sutartį, tai draudikas nėra atsakingas už supažindinimą su draudimo sutarties sąlygomis, todėl šios aplinkybės nebus analizuojamos sprendžiant ginčą su draudiku dėl 2018 m. vasario 24 d. įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju.

Vertinant pareiškėjo draudiko atžvilgiu keliamo reikalavimo pagrįstumą, visų pirma atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip yra nurodęs kasacinis teismas savo praktikoje, draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga, tačiau ji nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama draudimo išmoka, ir atvejus, kada draudikas yra atleidžiamas nuo pareigos mokėti draudimo išmoką. Sudarydamas draudimo sutartį draudikas pasiūlo sąlygas, kurios apibrėžia jo prisiimamos rizikos ribas, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 10 dalimi, draudimo apsauga – tai draudiko įsipareigojimas mokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Draudimo išmokos mokėjimas yra pagrindinė draudiko pareiga, kuri vykdoma įvykus draudžiamajam įvykiui. Vadinasi, tik

nustačius, kad yra įvykęs teisiškai reikšmingas faktas – draudžiamasis įvykis, draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoką. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013 m. birželio 26 d. nutartyje, priimtoje išnagrinėjus civilinę bylą Nr. 3K-3-316/2013, yra nurodęs, kad nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio* (nuo pradžių).

Pareiškėjo ir draudiko draudimo sutartis buvo sudaryta pagal Taisyklių, kurios yra neatskiriama draudimo sutarties dalis, nuostatas. Šalių sudaryta sutartis, kaip turto draudimo sutartis, yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Kita vertus, nors sutarties šalys, vadovaudamosi CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, savarankiškai gali nusistatyti draudimo apsaugos ribas, tačiau draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, privalo užtikrinti ir sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą, jų suderinamumą, jo pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos, konkretizuotos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-152/2007; 2008 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-45/2008), kad sudarančiam draudimo sutartį draudėjui nekiltų abejonių dėl sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimties. Jeigu sutarties sąlygos yra parengtos aiškiai ir suprantamai, jos neturi būti aiškinamos per plačiai, priešingu atveju būtų nepagrįstai išplečiami draudiko prisiimti įsipareigojimai. Tai reiškia, kad draudimo sutartį sudarančiose taisyklėse turi būti nurodomi požymiai, kuriems esant įvykis gali būti pripažintas draudžiamuoju. Pareiga mokėti draudimo išmoką draudikui kyla tik tuomet, kai įvykio aplinkybės atitinka konkrečius draudimo sutartyje nurodytus draudžiamąjį įvykio požymius, o įvykiai neatitinka nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-268/2004).

Taisyklių A. IV dalies 4.3.3 papunktyje yra nustatyta, kad papildomai prie neatlyginamų nuostolių, įvardytų Taisyklių A. IV dalies 1 punkte, draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl (nedraudžiamieji įvykiai): apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo ar kitų apdrausto turto defektų dėl projektavimo arba statybos klaidų ir broko. Projektavimo klaidos – tai statinio projektuotojo techninių statybos reglamentų reikalavimų pažeidimai statinio projekto (techninio ir (arba) darbo projekto) sprendiniuose. Statybos klaidos ir brokas – bet kokie nukrypimai nuo statinio (jo dalies) projektavimo techninių sąlygų, jo projekto, techninių statybos reglamentų, statybos taisyklių, standartų, metodinių nurodymų ar rekomendacijų, dėl kurių pasikeičia statinio (jo dalies) atsparumas, ilgaamžiškumas, eksploatacinės ar funkcinės savybės, pakinta ekonomiškai pagrįsta statinio (jo dalies) naudojimo trukmė, estetinė išvaizda.

Įvertinus pirmiau minėtas Taisyklių nuostatas, įtvirtinančias nagrinėjamo ginčo kontekste aktualų nedraudžiamąjį įvykio apibrėžimą, darytina išvada, kad šios sąlygos yra pakankamai paprastos, aiškiai ir nedviprasmiškai atskleidžiančios, koks įvykis (t. y. kokių požymių turintis įvykis ir esant kokioms sąlygoms) yra laikomas (pripažįstamas) nedraudžiamuoju įvykiu pagal Taisyklių sąlygas. Jei draudikas, įvertinęs visus surinktus duomenis, nustato, kad įvykis įvyko būtent dėl projektavimo arba statybos klaidų ir broko, tokiu atveju jis turi teisę įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir atsisakyti mokėti draudimo išmoką.

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad pareiškėjas iš esmės nesutinka su draudiko nustatytomis aplinkybėmis, kad įvykis įvyko dėl projektavimo arba statybos klaidų ir broko. Pareiškėjas mano, kad aplinkybė, jog nekilnojamas turtas buvo įregistruotas nekilnojamojo turto registre ir priimtas naudoti, suponuoja išvadą, kad pastatas atitiko perduodant jį naudoti galiojusias statybų rekomendacijas ir buvo pastatytas be projektavimo klaidų ar statybos broko. Draudikas, nesutikdamas su tokiais pareiškėjo argumentais, teigia, kad šiuo atveju akivaizdu, jog ūkinio pastato stogo konstrukcija neatitiko statinio projektavimo techninių sąlygų ir techninių statybos reglamentų, dėl to pakito statinio atsparumas ir ilgaamžiškumas, taip pat pakito jo eksploatacinės ir techninės savybės. Dėl šių priežasčių draudikas, vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis, įvykį pripažino nedraudžiamuoju ir atsisakė pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią įvykio metu patirtus nuostolius. Vertinant visus Lietuvos bankui

pateiktus duomenis, pažymėtina, kad draudikas, siekdamas pagrįsti priimtą sprendimą, pateikė paaiškinimus, kad UAB „Skena“ eksperto A. Z. atliktas ekspertinis tyrimas patvirtina argumentus, kad stogo konstrukcija deformavosi dėl projektavimo arba statybos klaidų ir broko. 2018 m. birželio 11 d. eksperto A. Z. parengtoje Išvadoje Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – išvada) nurodyta, kad „išnagrinėjus pateiktą foto medžiagą su užfiksuotais ūkio pastato, esančio (*duomenys neskelbiami*), stogo konstrukcijos pažeidimais nustatyta: Gegnių kraige netinkamai sujungtos, nes sukaltos tik vinimis, gegnių jungimosi mazgas nesutvirtintas tvirtinimo elementais. Stogo konstrukcijos mediena neantisepikuota, neugniasparinta ir neizoliuota nuo mūro. Mūrloto tašas (panaudotos gegnės tašas) sumontuotas neteisingai, nestabiliai, nepakankamai įvirtintas ir neizoliuotas nuo betoninio pagrindo. Gegnės sumontuotos nesilaikant tipinių sprendimų, nevienodais tarpais, be užkirtimų atramos, prie mūrloto nepritvirtintos metaliniais tvirtinimo elementais. Stogo konstrukcija neapsaugota nuo skėtimo jėgų, nes nėra įrengtų stygų, o ir perdangos sijos taip pat su stogo konstrukcija nesujungtos.“

Atlikęs ekspertinį vertinimą ekspertas A. Z. padarė išvadą, kad „ūkio pastato stogo konstrukcijos būklė, sprendžiant iš pateiktų nuotraukų, netenkina Reglamente (ES) Nr. 305/2011 nustatytą esminį statinių mechaninio atsparumo ir pastovumo reikalavimą, statybos techninio reglamento STR 2.01.01(1):2005 „Mechaninis atsparumas ir pastovumas“ ir statybos techninio reglamento STR 2.05.02:2008 „Statinio konstrukcijos. Stogai“ reikalavimų. Stogo konstrukcija sumontuota nepatikimai, nestabiliai, todėl deformavosi.“

Kaip minėta, Taisyklių A. IV dalies 4.3.3 papunktyje, kuriame išdėstytos įvykių pripažinimo nedraudžiamaisiais sąlygos, nustatyta, kad nuostoliai dėl projektavimo arba statybos klaidų ir broko yra pripažįstami nedraudžiamųjų įvykių nuostoliais. Lietuvos banko vertinimu, išvada suteikia pagrindą konstatuoti, kad apdraustam pastatui žala buvo padaryta dėl nepatikimai, nestabiliai ir nesilaikant teisės aktų sumontuotos stogo konstrukcijos. Svarbu pažymėti, kad Lietuvos bankui nėra pateikta jokių įrodymų, galinčių paneigti eksperto išvadą ir nustatytas aplinkybes, t. y. patvirtinti, kad ekspertas neteisingai nustatė stogo konstrukcijos trūkumus. Atsižvelgiant į tai darytina išvada, kad Taisyklių A. IV dalies 4.3.3 papunktyje įtvirtintos įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju nuostatos laikytinos įrodytomis. Vadovaujantis nustatytomis aplinkybėmis ir Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visuma, darytina išvada, kad pareiškėjo reikalavimas pripažinti 2017 m. vasario 24 d. įvykį draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo G. P. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius